

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 1TdoVS/3/2021
Identifikačné číslo spisu: 9520100315
Dátum vydania rozhodnutia: 20.09.2021
Meno a priezvisko: JUDr. Dana Wänkeová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2021:9520100315.5

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z jeho predsedníčky JUDr. Dany Wänkeovej a sudcov JUDr. Petra Paludu, JUDr. Martina Bargela, JUDr. Ivetty Macejkovej, PhD., LL.M., a JUDr. Patrika Príbelského, PhD. v trestnej veci obvineného Mgr. C. T. a spol. pre obzvlášť závažný zločin legalizácie príjmu z trestnej činnosti spolupáchatelstvom podľa § 20 k § 233 ods. 1 písm. a), písm. b), ods. 4 písm. a) Trestného zákona a iné na neverejnom zasadnutí konanom 20. septembra 2021 v Bratislave o sťažnosti Mgr. C. T. proti uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 12. júla 2021, sp. zn. 2TdoV 7/2021, takto

rozhodol:

Podľa § 193 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku sťažnosť Mgr. C. T. zamieta.

Odôvodnenie

Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej tiež „najvyšší súd“) uznesením z 12. júla 2021, sp. zn. 2TdoV 7/2021, podľa § 32 ods. 3 Trestného poriadku z dôvodov podľa § 31 Trestného poriadku rozhodol, že člen senátu JUDr. Peter Štift nie je vylúčený z vykonávania úkonov trestného konania v trestnej veci vedenej na najvyššom súde pod sp. zn. 2TdoV 7/2021. Najvyšší súd rozhodoval na základe námietky zaujatosti, ktorá bola podaná Mgr. C. T..

Proti tomuto uzneseniu, ktoré bolo Mgr. C. T.Š. doručené 28. júla 2021 a jeho obhajcovi 23. júla 2021, podal Mgr. C. T. 28. júla 2021 prostredníctvom obhajcu sťažnosť dôvodiac, že výrok napadnutého uznesenia je podľa neho nesprávny a zároveň odôvodnenie napadnutého uznesenia nie je dostatočné. Po stručnom zhrnutí napadnutého uznesenia naďalej zotrval na námietke zaujatosti v celom jej rozsahu, nakoľko z tam uvedených konkrétnych skutočností, možno mať objektívne pochybnosť o nezaujatosti sudcu JUDr. Petra Štifta (ďalej tiež „namietaný sudca“) pre jeho pomer k veci obvineného, resp. k osobe obvineného a k obhajcovi obvineného. Záver najvyššieho súdu, že skutočnosti opísané v námietke zaujatosti nie sú spôsobilé založiť dôvodnú pochybnosť o nezaujatosti namietaného sudcu, je podľa neho nesprávny, keďže v zmysle tzv. teórie zdania sú pre posúdenie nezaujatosti sudcu relevantné jedine objektívne skutočnosti oprávňujúce obavu strany o nezaujatosti sudcu.

V súvislosti s pochybnosťou sudcu JUDr. Petra Štifta vzhľadom na pracovný vzťah s asistentom sudcu

Mgr. F. T. poukázal na to, že podstatné nie je ako popísaný vzťah vníma namietaný sudca, dokonca ani to, ako ho vnímajú obhajcovia, ale to, ako tento vzťah vníma alebo môže vnímať samotný Mgr. C. T.. Inak povedané, ak je potrebné v zmysle teórie zdania pripustiť, že ktorákoľvek osoba v postavení obvineného by mohla uvedený vzťah vnímať ako spochybňujúci nezaujatost' namietaného sudcu, potom platí, že je tento sudca v danej veci vylúčený. Ďalej poznamenal, že namietaný sudca potvrdil vzťah s Mgr. F. T., pozná ho (pracovne), a to dokonca tak, že nemá dôvod pochybovať o jeho odbornosti a profesionalite, spolupracuje s ním. Toto je podľa obvineného dostatočná objektívna súvislosť, ktorá opodstatnene vyvoláva pochybnosti o tom, či nemôže byť sudca JUDr. Peter Štíft zaujatý v jeho veci znalosťou alebo hodnotením tejto veci aj inak ako zo súdneho spisu. Na základe vyššie uvedeného preto neobstojí ani argument najvyššieho súdu v napadnutom uznesení (str. 11); naopak, bolo by podľa obvineného popretím jeho práva na spravodlivý proces, ak by sa uvedený vzťah posudzoval len zúžene, prísne len vo vzťahu k osobe Mgr. F. T. a ignorovalo by sa, že cez úzky pracovný vzťah s ním získal, alebo mohol, či môže získať vzťah k veci obvineného aj namietaný sudca JUDr. Peter Štíft.

Vo vzťahu k pochybnosti o nezaujatosti sudcu JUDr. Petra Štífta vzhľadom na spochybňovanie zákonnosti jeho sudcovskej skúšky je Mgr. C. T. presvedčený, že namietaný sudca sa musel s touto skutočnosťou nejako vysporiadať. Nie je podľa neho pritom už veľmi dôležité, či vtedajšiu interpretáciu JUDr. Daniela Lipšica akceptoval, či ju hneď odmietol, alebo či ju odmietol až s odstupom času. Podstatné je, že túto situáciu musel riešiť (vyhodnotiť), čím sa u neho nutne vytvoril určitý vzťah, a teda je podľa neho vylúčené (na psychologickú úroveň), aby túto situáciu ignoroval.

Čo sa týka pochybnosti o nezaujatosti sudcu JUDr. Petra Štífta vzhľadom na vzťah s obhajcom obvineného, tento vzťah vníma tak, pričom je presvedčený, že by ho tak vnímala ktorákoľvek iná osoba v jeho postavení, že hoci sa namietaný sudca snaží od tohto vzťahu dištancovať zľahčovaním jeho vplyvu na vnímanie veci obvineného namietaným sudcom, je podľa obvineného sudcu JUDr. Petra Štífta týmto vzťahom ovplyvnený. Pokračoval, že opäť, na psychologickú úroveň platí, že sa týmto vzťahom namietaný sudca musí zaoberať, musí sa s ním nejako vysporiadať. Obvinený dodal, že sudca by sa však nemal snažiť (akokoľvek profesionálne poctivo) svoju nezaujatost' dokázať, on nezaujatý musí byť a musí sa takým aj javiť.

Vzhľadom na vyššie uvedené obvinený navrhol, aby senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky konajúci o tejto sťažnosti napadnuté uznesenie zrušil a rozhodol, že JUDr. Peter Štíft je vylúčený z vykonávania úkonov trestného konania v trestnej veci obvineného.

Mgr. C. T. doručil najvyššiemu súdu 17. septembra 2021 podanie označené ako „Vyjadrenie vo veci sťažnosti proti uneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2TdoV 7/2021 zo dňa 12.7.2021“, pričom zotrval na podanej sťažnosti a poukázal na vyjadrenia špeciálneho prokurátora JUDr. Daniela Lipšica, ako aj na vyjadrenia advokáta JUDr. Petra Kubinu, vyslovil svoje presvedčenia, ktoré podľa neho viedli k podaniu podnetu na podanie dovolania zo strany špeciálneho prokurátora. Poukázal tiež na vyjadrenia špeciálneho prokurátora okolo tzv. antitímu policajnej inšpekčnej služby, pričom spoločenská atmosféra a udalosti, ktoré ju vyvolali a ďalej sprevádzajú, zosilňuje podľa neho dôvodnosť pochybností o pomere JUDr. Daniela Lipšica k Mgr. C. T., čo sa podľa neho vzťahuje aj k (ne)zaujatosti JUDr. Petra Štífta. K svojmu vyjadreniu pripojil aj uznesenie generálneho prokurátora Slovenskej republiky, sp. zn. IV/3 Pz 29/21/1000-12 z 31. augusta 2021 a status Daniela Lipšica na sociálnej sieti Facebook 5. septembra 2021.

Najvyšší súd primárne zistiac, že sťažnosť je prípustná, bola podaná oprávnenou osobou a v zákonom stanovenej lehote, v súlade s § 192 ods. 1 Trestného poriadku preskúmal správnosť výroku napadnutého uznesenia, ako i konanie tomuto výroku predchádzajúce, pričom dospel k záveru, že predmetná sťažnosť nie je dôvodná.

Podľa § 31 ods. 1 Trestného poriadku z vykonávania úkonov trestného konania je vylúčený sudca alebo prísediaci sudca, prokurátor, policajt, probačný a mediačný úradník, vyšší súdny úradník, súdny tajomník, asistent prokurátora a zapisovateľ, u ktorého možno mať pochybnosť o nezaujatosti pre jeho

pomer k prejednávanej veci alebo k osobám, ktorých sa úkon priamo týka, k obhajcovi, zákonnému zástupcovi, splnomocnencom alebo pre pomer k inému orgánu činnému v tomto konaní.

Podľa § 32 ods. 3 Trestného poriadku o vylúčení z dôvodov uvedených v § 31 Trestného poriadku na základe námietky vznesenej niektorou zo strán v iných prípadoch ako podľa odseku 2 rozhoduje orgán, ktorého sa tieto dôvody týkajú. O tom, či je vylúčený sudca alebo prísediaci, ktorý rozhoduje v senáte, rozhodne tento senát.

Podľa § 32 ods. 5 písm. d) Trestného poriadku o sťažnosti proti rozhodnutiu podľa odsekov 2 a 3 rozhoduje iný senát odvolacieho súdu, dovolacieho súdu alebo nadriadeného súdu konajúceho o sťažnosti proti rozhodnutiu sudcu pre prípravné konanie, ak ide o rozhodnutie senátu odvolacieho súdu alebo dovolacieho súdu, alebo senátu nadriadeného súdu.

Podľa § 18 ods. 1 veta prvá a druhá zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov senát najvyššieho súdu sa skladá z troch sudcov, z ktorých jeden je predsedom senátu. Ak rozhoduje o riadnych alebo mimoriadnych opravných prostriedkoch proti rozhodnutiam senátov najvyššieho súdu, skladá sa senát najvyššieho súdu z predsedu a zo štyroch sudcov.

Úvodom považuje najvyšší súd za potrebné najprv vo všeobecnej rovine uviesť, že v súlade s dlhodobo ustálenou súdnou praxou je pre pomer k osobám, ktorých sa úkon týka, resp. k ich zástupcom, a orgánom činným v tomto konaní vylúčený sudca, ktorý je k týmto osobám predovšetkým v pomere príbuzenskom alebo obdobnom, ale tiež vo vzťahu úzko priateľskom, či naopak nepriateľskom. Pritom platí, že je nevyhnutnou súčasťou profesionality sudcu, ktorá vyplýva aj z jeho základných povinností, aby bol schopný nezaujato rozhodovať i vo veciach, v ktorých vystupujú osoby, ktoré síce osobne pozná, avšak kvalita ich vzťahu nepresahuje bežný susedský, študijný, úradný, príp. pracovný vzťah a pod.

Rovnako je vhodné dať do pozornosti tú (najvyšším súdom neustále opakovanú) skutočnosť, že sudcu (sudcov) možno vylúčiť z prejednávania a rozhodovania pridelenej veci len celkom výnimočne a zo skutočne závažných dôvodov, ktoré mu zjavne bránia rozhodnúť v súlade so zákonom, objektívne, nezaujato a spravodlivo, resp. vzbudzujú dôvodné pochybnosti, že jeho rozhodnutie tieto požiadavky spĺňať nebude. Za nestranné rozhodovanie sa považuje také rozhodovanie, ktoré vykonala úradná osoba nezaujatá, neutrálna, objektívna. Ide o rozhodovanie sine ira et studio, čiže bez hnevu a zaujatosti, bez predsudkov a vášní, bez nenávisťi a nadŕžania.

Nestrannosť úradnej osoby má tri roviny - procesnú rovinu, rovinu verejnosti a etickú rovinu. Procesná dimenzia nestrannosti predstavuje možnosť oprávneného subjektu domáhať sa vylúčenia zaujatej úradnej osoby z vykonávania úkonov trestného konania, ako aj právo/povinnosť takejto osoby oznámiť svoju zaujatosť. Spravodlivé a nezaujaté rozhodnutie významne ovplyvňuje nazeranie verejnosti na vymožiteľnosť práva a dôveru v orgány verejnej moci. Etický rozmer nestrannosti je daný samotnou úradnou osobou, jej svedomím a zodpovednosťou. Mantinely etiky vymedzujú profesijné etické kódexy. Úradná osoba nesmie najmä nikoho zvýhodňovať, podliehať nijakým vplyvom (verejnej mienke, oznamovacím prostriedkom) či výkon svojej funkcie nesmie podriaďovať verejnej publicite.

Pri posudzovaní (ne)zaujatosti sudcu sa pritom podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva uplatňuje jednak subjektívny prístup, ktorý vychádza z osobného presvedčenia, predsudkov alebo záujmu (čiže jeho skutočná zaujatosť) konkrétneho sudcu, ktorého osobná nezaujatosť (nestrannosť) sa predpokladá až dovtedy, kým sa nepreukáže opak; a jednak prístup objektívny, ktorý vyplýva z požiadavky, aby spravodlivosť bola nielen vykonávaná, ale musí sa i zdať, že je vykonávaná, a ktorého cieľom je preveriť, či existujú nejaké overiteľné skutočnosti spôsobilé vzbudiť pochybnosti o nezaujatosti sudcu. Aj pri uplatnení druhého kritéria ale platí, že pri rozhodovaní o tom, či je v konkrétnom prípade daný legitímny dôvod k obavám, že niektorý sudca nie je nestranný, môže byť stanovisko strán trestného konania síce dôležité, nie je však rozhodujúce. Rozhodujúcim je to, či takáto obava môže byť

považovaná za objektívne oprávnenú (primerane napr. rozsudky Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Hauschildt proti Dánsku z 24. mája 1989 a vo veci D. N. proti Švajčiarsku z 29. marca 2001).

Rovnaký záver vyplýva aj z rozsudku Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Morice proti Francúzsku z 23. apríla 2015, č. 29369/10, body 73-78, ktorý podobne konštatoval, že pri posudzovaní existencie (ne)zaujatosti sudcu v zmysle čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd sa uplatňuje subjektívny test, ktorý vychádza z osobného presvedčenia a správania konkrétneho sudcu, ktorého osobná nezaujatosť (nestrannosť) sa predpokladá až dovtedy, kým sa nepreukáže opak. Pokiaľ ide o objektívny test, tento vyplýva z požiadavky, aby spravodlivosť bola nielen vykonávaná, ale musí sa i zdať, že je vykonávaná, a jeho cieľom je preveriť, či existujú nejaké zistiteľné skutočnosti spôsobilé vzbudiť pochybnosti o nezaujatosti (nestrannosti) sudcu. To znamená, že pri rozhodovaní o tom, či v konkrétnom prípade existuje legitímny dôvod obávať sa, že konkrétny sudca nie je nestranný, môže byť stanovisko strán trestného konania síce dôležité, nie je však rozhodujúce. Rozhodujúcim je to, či takáto obava môže byť považovaná za objektívne odôvodnenú. Objektívny test sa väčšinou týka hierarchických alebo iných väzieb (vonkajšie inštitucionálne, organizačné a procesné prejavy) medzi sudcom a ostatnými účastníkmi konania. Preto je potrebné v každom jednotlivom prípade rozhodnúť, či má predmetný vzťah takú povahu a stupeň, ktorý naznačuje nedostatočnú nestrannosť súdu. Ide o dôveru, ktorú musia sudy v demokratickej spoločnosti vo verejnosti vzbudzovať, keďže ich úloha ako garantov spravodlivosti v právnom štáte je zásadná.

V konkrétnom prípade Mgr. C. T. založil dôvody sťažnosti na rovnakých skutočnostiach, ako samotnú námietku zaujatosti, pričom namietať opätovne pomer JUDr. Petra Štífta - k veci, k obvinenému samotnému a jeho obhajcovi.

Žiada sa zopakovať, že pomer k veci samotnej Mgr. C. T. odvodzuje zo zaradenia bývalého koncipienta jeho obhajcu - Mgr. F. T. - do senátu v ktorom pôsobí aj JUDr. Peter Štíft, ktorý vo svojom vyjadrení poukázal na ich čisto pracovno-kolegiálny vzťah. Sťažnostný senát nemá dôvod spochybňovať uvedené vyjadrenie člena senátu, pričom je tiež potrebné zdôrazniť, že Mgr. F. T. pôsobí v inom senáte, nie v senáte, ktorý bude rozhodovať vo veci samej a nie je ani iným spôsobom účastný na rozhodovaní, či už formou prípravy alebo právneho rozboru. Z vyjadrenia člena senátu JUDr. Petra Štífta navyše vyplýva, že ani nemal vedomosť o jeho predchádzajúcom pôsobení, z čoho možno ustáliť záver, že medzi nimi ani nedošlo k zdieľaniu akýchkoľvek informácií vzťahujúcich sa na meritum konania. Ani pri rešpektovaní teórie zdania nie je možné v tomto „vzťahu“ nájsť dôvod, ktorý by spochybňoval zaujatosť JUDr. Petra Štífta.

Pokiaľ ide o ďalší dôvod sťažnosti Mgr. C. T. a tým aj dôvod zaujatosti JUDr. Petra Štífta, spočívajúci v tom, že je pochybnosť o odbornej justičnej skúške JUDr. Daniela Lipšica a (v tej dobe) jeho podriadeného - teda JUDr. Petra Štífta - ani táto skutočnosť nie je možná ovplyvniť nezaujaté rozhodovanie namietaného člena senátu. Ako bolo už uvedené, odborná justičná skúška člena senátu JUDr. Petra Štífta bola predmetom prieskumu na viacerých úrovniach a JUDr. Peter Štíft bol vymenovaný za sudcu. V tomto smere nie sú dané žiadne skutočnosti, ktoré by vzbudzovali pochybnosti ohľadne nezaujatého rozhodovania dotknutého člena senátu, či akékoľvek prepojenie s rozhodovaním v predmetnej veci. Pokiaľ ide o rozsiahlu argumentáciu vo vzťahu k uvedenému, ktorá bola doplnená aj podaním zo 17. septembra 2021, táto obsahovo smeruje skôr k spochybňovaniu nestrannosti JUDr. Daniela Lipšica - (v súčasnosti) špeciálneho prokurátora a len cez ňu smeruje k spochybňovaniu nezávislého rozhodovania JUDr. Petra Štífta. Avšak ani pri skutočne širokom pohľade na všetky uvádzané skutočnosti nie je možné dospieť k záveru, že JUDr. Peter Štíft by nerozhodoval v predmetnej veci nezaujato a nestranne.

Napokon vo vzťahu k poslednému dôvodu sťažnosti, pokiaľ ide o vzťah samotného obhajcu Mgr. Martina Škublu k členovi senátu JUDr. Petrovi Štíftovi s tým, že boli ročníkovými spolužiakmi, uvedená skutočnosť - bez zľahčovania - nemôže vzbudzovať pochybnosť o nezaujatosti člena senátu. Dotknutý sudca poukázal na to, že okrem uvedeného faktu, sa s obhajcom ani nestretáva, nemajú žiadny priateľský a ani nepriateľský vzťah a tento nevyplýval ani zo skutočností uvádzaných Mgr. C. T..

Možno súhlasiť s názorom Mgr. C. T., že sudca by sa nemal snažiť svoju nezaujatosť dokázať, ale nezaujatý musí byť a musí sa takým aj javiť. Avšak dôvod nezaujatosti, či pochybnosť o zaujatosti má mať minimálne reálny základ a rozhodujúcim je to, či obava z nezaujatého rozhodovania môže byť považovaná za objektívne oprávnenú či odôvodnenú. Ani jeden z dôvodov uvádzaných v sťažnosti nie je spôsobilý - a to ani s poukazom na tzv. teóriu zdania a vyššie uvedené - nezaujatosť JUDr. Petra Štífta spochybníť a nemožno konštatovať existenciu legitímneho dôvodu obavy, že JUDr. Peter Štíft nie je nestranný a že je namieste jeho vylúčenie z rozhodovania v danej veci.

Vzhľadom na uvedené najvyšší súd po zistení, že sťažnosť Mgr. C. T. nie je v žiadnom smere dôvodná, túto postupom podľa § 193 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku zamietol.

Uznesenie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 5:0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu sťažnosť nie je prípustná.